

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı ve Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Asuman Seda Saracaloğlu ¹, İpek Gündüz Çetin ^{2*}

¹ Eğitim Fakültesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, ORCID: 0000-0001-7980-0892

² Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye, ORCID: 0000-0003-2919-1827

Özet

Bu çalışmada öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık seviyeleri ile mesleki öz-yeterlikleri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlik düzeylerinin kişisel özelliklere göre farklılıkları araştırılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli ve ilişkisel desen kullanılmıştır. Bu çalışmanın çalışma evrenini Aydın ilinde, devlet okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem ise küme örnekleme yöntemi ile ulaşılmış 396 öğretmen oluşmaktadır. Çalışmada, Kişisel Bilgi Formu, Eğitim Programı Okuryazarlığı Ölçeği ve Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlikleri yüksek düzeyde bulunmuş ve aralarındaki ilişkinin ise orta düzeyde pozitif yönlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre kadın öğretmenlerin program okuryazarlığı düzeyinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, ancak mesleki öz-yeterlik açısından cinsiyete bağlı bir farklılık tespit edilmediği görülmüştür. Mezun olunan okul türü açısından yapılan incelemede, öğretmenlerin program okuryazarlık eğitimi veya mesleki öz-yeterlik düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Hizmet yılı ile program okuryazarlığı arasında bir ilişkiye rastlanmazken mesleki öz-yeterlik ve hizmet yılı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Makale

Geçmişi:

Alındı:

26/01/2023

Revize Edildi:

05/06/2023

Kabul Edildi:

08/06/2023

Anahtar

Kelimeler:

Program

Okuryazarlığı;

Öğretmen

Eğitimi;

Öğretmen Öz-yeterliği;

Eğitim Programı

Atf için:

Saracaloğlu, A. S. & Gündüz Çetin, İ. (2023). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 61-74. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd/1>

*Sorumlu Yazar İpek Gündüz Çetin ✉ ipek.gunduz.35@gmail.com

ISSN: 2146-7811, ©2023 Amasya Üniversitesi

Analysis of the Relationship Between Teachers' Educational Program Literacy and Professional Self-Efficiency Levels

Asuman Seda Saracaloğlu ¹, İpek Gündüz Çetin ^{2*}

¹ Faculty of Education, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye, ORCID: 0000-0001-7980-0892

² Graduate School of Education, Aydın Adnan Menderes University, Aydın, Türkiye, ORCID: 0000-0003-2919-1827

Abstract

The purpose of this study was to examine the relationship between teachers' curriculum literacy levels and professional self-efficacy. In addition, the curriculum literacy and professional self-efficacy levels of teachers were examined according to various variables. Descriptive survey model and relational design were used in the research. The study population of this research consists of teachers working in public schools in Aydın province. The sample consists of 396 teachers reached by cluster sampling method. Personal Information Form, Education Program Literacy Scale, Teacher Self-Efficacy Scale were used in the study. According to the findings of the study, curriculum literacy and professional self-efficacy of teachers were found to be at a high level and the relationship between them was found to be moderately positive. In addition, according to the results of the study, it was seen that the curriculum literacy level of female teachers was higher than male teachers, but no gender-related difference was found in terms of professional self-efficacy. In the analysis conducted in terms of the type of school graduated from, no significant difference was observed in terms of teachers' curriculum literacy training or professional self-efficacy levels. While no relationship was found between years of service and curriculum literacy, a low level and positive relationship was found between professional self-efficacy and years of service.

Article History:

Received:
26/01/2023

Revised:
05/06/2023

Accepted:
08/06/2023

Keywords:

Curriculum
Literacy;
Teacher
Training;
Teacher Self-
Efficacy;
Curriculum

To cite this article:

Saracaloğlu, A. S. & Gündüz Çetin, İ. (2023). Analysis of the relationship between teachers' educational program literacy and professional self-efficiency levels. *Amasya Education Journal*, 12(1), 61-74.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd/1>

*Corresponding Author İpek Gündüz Çetin ✉ ipek.gunduz.35@gmail.com
ISSN: 2146-7811, ©2023 Amasya University

Giriş

Eğitim, bireyde gözlenebilir ve ölçülebilir bir değişimin oluşmasını ve bu değişimin kalıcı hale gelmesini amaçlamaktadır. Eğitim programları, bu amaca ulaşabilmek için okulda ve okul dışında planlanan etkinlikler ile düzenlenen öğrenme faaliyetleri sistemi olarak tanımlanabilir (Demirel, 2017). Oliva (2009) ise, eğitim programını öğrencilerin karşılaştıkları öğrenme yaşantıları için okulun yönlendirmesi ile oluşan bir plan olarak görür. Eğitim programları, hedef (amaç), içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme olmak üzere dört unsurdan oluşmaktadır. Hedefler, öğrencilerin davranışlarında gerçekleştirilmeyi amaçladığımız değişiklikleri ifade eder ve "niçin öğretiyoruz" sorusunun yanıtını sağlar. İçerik, hedefler doğrultusunda öğrencilere öğretmek istenilen konuların düzenlendiği kısımdır. Öğrenme-öğretme süreci ise içeriğin nasıl öğretilceğini ve sunulacağını belirleyen bölümdür. Değerlendirme unsuru ise hedeflere ulaşılma düzeyinin kontrol edildiği ve programın geri bildirimini sağlandığı kısımdır (Demirel ve Kaya, 2018).

Öğretmenler, eğitim programlarının hayata geçirilmesi ve işlevselliği konusunda önemli sorumluluklar taşımaktadır (Fer, 2015; Saracaloğlu, 2000). Öğretmenlerin, öğretim sürecini etkin bir şekilde yönetme görevi olduğu gibi, öğrencilerin hedeflere ulaşmalarını sağlamada kullanılan öğretim yöntemleri ve tekniklerini etkin bir şekilde kullanma sorumluluğu da bulunmaktadır (Ornstein ve Hunkins, 2017). Aynı zamanda, bir programın öğrencilere fayda sağlayabilmesi, öğretmenin programı benimsemesi ve etkin bir şekilde uygulamasıyla mümkündür (Bruner, 1977). Bu nedenle, öğretmen ve öğretmen adaylarının program hakkındaki bilgi ve düşünceleri büyük önem taşımaktadır (Çepni ve Akdeniz, 1996).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (2017) öğretmen yeterlikleri kitabında belirtildiğine göre, öğretmenlerin programı etkin bir şekilde kullanabilmesi, programın içeriğini ve hedeflerini anlayabilmesi, dersleri planlarken amaca uygun bir şekilde tasarlaması, uygun öğretim stratejilerini seçmesi ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini yönlendirmesi gerekmektedir. Böylelikle, öğretmenler programı bilinçli bir şekilde kullanarak, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilmekte ve programın hedeflerine ulaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Okuryazarlık, okuma, anlama, yaratma ve yorumlamayı barındıran bir araç şeklinde tanımlanmaktadır. Program okuryazarlığı ise, temel program bilgilerine sahip olma, eğitim programını anlama ve yorumlama, eleştirel bir gözle inceleme, uygulama becerilerine sahip olma ve uygulamaları şartlara göre uyarlayabilme yeteneği olarak ifade edilmektedir (Keskin ve Korkmaz, 2017). Okuryazarlık ve program okuryazarlığı kavramlarının içinde barındırdığı anlamlar da göz önüne alındığında öğretmenlerin eğitim programını en iyi şekilde uygulayabilmeleri için öncelikle programı analiz edebilmeleri ve uygulamaya dönük planlamaları yapabilmeleri gerektiği söylenebilir.

Nitelikli bir eğitim ortamının sağlanabilmesi için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli bir öğretmenin özellikleri, alan yazında geniş çapta incelenen bir konudur. Bu özellikler arasında, pedagojik alan bilgisi önemli özelliklerden biri olarak kabul edilebilir. Pedagojik alan bilgisi öğretmenlerin içerikleri, öğrencilere ne şekilde öğretecekleri hususunda edindikleri özel bir bilgi türüdür (Shulman, 1987). Program okuryazarlığı, Hashweh'in (2005) de belirttiği gibi, pedagojik içerik bilgisinden bağımsız olmamakla birlikte, genel pedagojik bilginin bir parçasıdır. Öğretmenlerin programı anlama, uygulama ve öğrenci başarısını artırma becerileri, genel pedagojik bilginin yanı sıra programın özel gereksinimlerini de içermektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin program okuryazarlığını geliştirmek için sürekli olarak pedagojik bilgilerini güncel tutmaları önemlidir.

Öğretmenlerin sahip olduğu yetkinlikler bakımından kendilerine ilişkin algıları alan yazında öz-yeterlik olarak ifade edilmiştir (Aston, 1984). Başka bir deyişle öğretmenlerin mesleki öz-yeterliği, kendi mesleki rollerini etkili bir şekilde yerine getirme yeteneklerini ifade eder (Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 1998). Bu, öğretmenlerin pedagojik bilgi ve becerilerini kullanarak öğrencilere etkili bir şekilde öğretim, sınıf yönetimi stratejilerini uygulama, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak dersleri uyarlayabilme ve öğrenci başarısını değerlendirme becerilerini içerir (Bandura, 1997). Öğretmenlerin mesleki öz-yeterliği eğitim araştırmalarında giderek önemli bir rol oynamaktadır, çünkü öz-yeterlik öğretim etkinliği, öğretim uygulamaları ve öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olabilmektedir (Klassen et al., 2009; Klassen & Tze, 2014).

Öğretmen mesleki öz-yeterliğini inceleyen pek çok çalışma bu kavramın demografik değişkenlere göre değişip değişmeme durumunu incelemiştir (Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Çalışkan vd., 2010; Deneme, 2022; Gün vd., 2021; Kesgin, 2006; Küçük vd., 2013; Özenoğlu-Kiremit ve Gökler, 2010; Öztuna Kaplan ve Önen, 2005; Saracaloğlu vd. 2010; Saracaloğlu ve Yenice, 2009; Yenice, 2009).

Bununla birlikte son yıllarda öğretmen ve öğretmen adaylarının program okuryazarlığına ilişkin çalışmaların arttığı görülmüştür. Öğretmen ve öğretmen adaylarının program okuryazarlığının hangi düzeyde olduğunu belirleyen çalışmalarda, aynı zamanda program okuryazarlığının cinsiyete, öğrenim türüne, hizmet yılına ve mezun olunan/ görev yapılan okul türüne göre çeşitli incelemeler yapılmıştır (Barut ve Gündoğdu, 2023; Berkant ve Mansuroğlu, 2023; Çetinkaya ve Tabak, 2019; Demir ve ark., 2011; Erdem ve Eğmir, 2018; Eskiocak, 2005; Gülpek, 2020; Gürol ve Serhatlıoğlu, 2007; Keskin, 2020; Kuyubaşoğlu, 2019; Saracaloğlu ve ark., 2019; Sarıca, 2021; Süral ve Dedebali, 2018).

Öğretmenlerin mesleki yeterliklerinin daha iyi düzeye getirilebilmesi için program okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlik kavramlarına alan yazında sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak öğretmenlerin mesleki öz-yeterliği ve eğitim programı okuryazarlığının etkileşimine ilişkin sınırlı akademik bilgi mevcuttur. Yasin ve ark. (2022) çalışmalarında program okuryazarlığı düzeyi yüksek olan öğretmenlerin, program okuryazarlığı düzeyi düşük olan öğretmenlere göre öz-yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyerek alana katkı sağlamaktır. Bunun yanı sıra program okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlikleri cinsiyet, mezun olunan okul türü ve hizmet yılı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemler incelenmiştir:

1. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlik puanları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyi ve alt boyutları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyi ve alt boyutları mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Hizmet yılı ile öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi ve mesleki öz-yeterlik düzeyi arasında bir ilişki var mıdır?
5. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyleri ile mesleki öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir korelasyon bulunmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırma nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelinde, birden çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim gösterip göstermediği ve bu değişimin büyüklüğü belirlenmektedir (Karasar, 2016). Araştırmada öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve öz-yeterlik düzeylerindeki ilişki ortaya çıkarılmak istendiği için ilişkisel desen kullanılmıştır.

Çalışma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Aydın İlinde 2020-2021 öğretim yılı içerisinde devlet okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Bu dönemde Aydın ilinde 12.603 öğretmen görev yapmaktadır. Yazıcıoğlu & Erdoğan (2004) 10.000 ve 25.000 arasında olan evren büyüklüğünde $\pm 0,05$ örneklem hatasına göre 370 örneklemin yeterli olacağını belirtmektedirler. Araştırmada küme örnekleme yöntemi seçilmiştir. Küme örnekleme, homojen karakteristiklere sahip bireyleri veya nesnelere gruplandırarak ve her gruptaki bireylere veya nesnelere eşit veya belirli kriterlere dayalı seçenekler vererek kümelerin oluşturulmasıdır. Araştırma için ölçme aracı yazarlarından gerekli izinler ve etik kurul belgesi alınmış, ardından 2020-2021 öğretim yılı içerisinde devlet okullarında görev yapan 396 öğretmene öncelikle okullar küme örnekleme yöntemi ile belirlenerek ulaşılmış, gönüllülük esasına göre ölçme araçlarını yanıtlamaları sağlanmıştır. Örneklemin kişisel özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin Kişisel Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	255	64.4
	Erkek	141	35.6
Bitirilen Okul Türü	Eğitim Fakóltesi	333	84.1
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	11.4
	Diğer	18	4.5

Tablo 1 incelendiğinde, örnekleme yer alan 396 kişinin 255'inin kadın, 141'inin erkek olduğu görölmektedir. Öğretmenler arasında ise 333'ü eğitim fakóltesi mezunu, 45'i fen edebiyat fakóltesi mezunu ve 18'i diğer fakólterden mezun olarak öğretmenlik yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve her ikisi de beşli Likert tipinde ölçeklerden oluşan "Eğitim Programı Okuryazarlığı Ölçeği" (Bolat, 2017) ve "Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği" (Çapa vd., 2005) aracılığıyla toplanmıştır. Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği, Tschannen-Moran ve Hoy tarafından geliştirilmiş olup Türk kültürü için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları da yapılmıştır. Çalışmaya başlanmadan önce ölçme araçları için gerekli izinler alınmıştır.

Eğitim Programı Okuryazarlığı Ölçeği, 15 maddeden oluşan okuma boyutu ve 14 maddeden oluşan yazma boyutu olmak üzere 29 maddeden oluşmaktadır (Bolat, 2017). Bolat (2017) yaptığı açımlayıcı faktör analizinde bu iki faktörün açıkladığı varyansın, toplam varyansın % 43.05'i olduğu sonucuna ulaşmıştır. Güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Cronbach's Alfa katsayısının okuma ve yazma boyutları için .89 ve .91 olduğu sonucuna ulaşmış ve ölçeğin tümü için .94 hesaplanmıştır.

Çalışmada ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve iki boyutlu yapısı doğrulanmıştır (Ki-kare=1138.85; $p < .05$, RMSEA= .08; TLI= .94; SRMR= .08; CFI= .94). Çalışmanın örneklemini üzerinde yapılan analizler sonucunda Cronbach's Alfa katsayısının okuma ve yazma boyutları için .97 ve .96 olduğu sonucuna ulaşmış ve ölçeğin tümü için .98 hesaplanmıştır.

Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği ise her biri sekizer madde olan toplam 24 maddeyi içermektedir. Ölçme aracı öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimi boyutlarından oluşmaktadır. Çapa ve ark., (2005) çalışmasında ölçeğin dil bakımından geçerliliğini doğrulayıcı faktör analizi ile ortaya çıkartmıştır (RMSEA= .07; CFI= .99). Güvenilirlik analizleri sonucunda ise Cronbach's Alpha değerleri öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimi boyutlarında sırasıyla .82, .86, .84 şeklinde bulunmuş; tüm ölçek için ise .93 şeklinde hesaplanmıştır.

Ölçme aracı geçerlik ve güvenilirlik açısından mevcut örneklem ile tekrar incelenmiştir. Ölçeğin 3 faktörlü yapısı, örneklem üzerinde doğrulanmıştır (Ki-kare=1306.76, $p < .05$, RMSEA= .04; CFI= .95; TLI= .94; SRMR= .04). Cronbach's Alpha değerleri ise öğrenci katılımı, öğretim stratejileri ve sınıf yönetimi boyutlarında sırasıyla .85, .87, .88 şeklinde bulunmuş; tüm ölçek için ise .95 şeklinde hesaplanmıştır. Eğitim programı okuryazarlık ölçeği ve öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Öncelikle gerekli izinler ve etik kurul onay alınmıştır. Ardından COVID-19 salgını nedeniyle uzaktan eğitim yapıldığı için öğretmenlere yüz yüze ulaşmak yerine çevrim içi form hazırlanmıştır. Böylece hem öğretmenlere ulaşım kolaylaşmış, hem de sağlık açısından tehdit oluşturabilecek durumların önüne geçilmiştir. Verilerin gizliliği, kullanım amacı gibi şartları içeren gönüllü onam formu ise formu doldurmak için ön koşul olarak belirlenmiştir. Aydın ilinde devlet okullarında görev yapmakta olan 400 öğretmene ulaşmak hedeflenmiş ancak 396 adet eksiksiz cevaba ulaşılmıştır. Ardından verilerin analizine geçilmiştir.

Araştırmada ulaşılan veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Ölçme araçlarının bütünü ve alt faktörlerine ait verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Eğitim programları okuryazarlık ölçeği, öğretmenlerin mesleki öz-yeterlik ölçeği, alt boyutları ve hizmet yılı sürekli değişkeninin çarpıklık ve basıklık katsayıları +/- 1,5 aralığında (Tabachnick ve Fidel, 2007) olduğu için normal dağılım sağlanmıştırdır.

Çalışmanın kişisel değişkenleri incelenirken öncelikle MANOVA'nın varsayımları incelenmiş ancak cinsiyet için de mezun olunan okul türü için de alt boyutlarda çeşitli normallik ihlalleri görölmüştür.

Örneğin kadın öğretmenler alt grubunda okuma alt boyutu için çarpıklık değeri -1.71, basıklık değeri 3.70 bulunmuştur. Benzer şekilde diğer alt boyutlar ve diğer grup içi analizlerde de varsayımlar sağlanmadığı için bağımlı değişkenler ayrı ayrı incelenmiştir.

Grup içi normalliğin sağlanamaması nedeniyle cinsiyete yönelik anlamlı bir farklılaşma bulunup bulunmadığı Mann-Whitney U Testi, mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir farklılaşma bulunup bulunmadığı ise Kruskal Wallis Testi ile incelenmiştir.

Ölçme araçları, alt boyutları ve hizmet yılı sürekli değişkeni normallik koşulunu sağladığı için değişkenler arasındaki birlikte artış ya da azalışın varlığı ve düzeyini araştırmak için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon katsayısı (r), 0-0.3 arasında değer alıyorsa aradaki birlikte hareketin zayıf, .3-.7 arasında değer alıyorsa aradaki birlikte hareketin orta, .7-1 arasında değer alıyorsa aradaki birlikte hareketin yüksek olduğu söylenebilir (Gürbüz ve Şahin, 2018).

Bulgular

Çalışmanın bulgular bölümünde çalışmanın amacı ve alt problemlerine yönelik toplanan verilerin analizine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyleri ve Öğretmenlerin Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyleri

Eğitim program okuryazarlığı ölçeği, öğretmenlerin mesleki öz-yeterlik ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyine ve mesleki öz-yeterlik düzeylerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

	N	Minimum	Maksimum	\bar{X}	SS
Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyi	396	1.03	5.00	3.97	.72
Okuma Boyutu	396	1.07	5.00	4.02	.77
Yazma Boyutu	396	1.00	5.00	3.91	.73
Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi	396	2.4	5.00	3.95	.52
Öğrenci Katılımı Boyutu	396	2.25	5.00	3.87	.53
Öğretim Stratejileri Boyutu	396	1.75	5.00	3.99	.54
Sınıf Yönetimi Boyutu	396	1.88	5.00	3.98	.58

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyinin 3.97, okuma boyutunun 4.02, yazma boyutunun 3.91 olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki öz-yeterlik düzeylerinin 3.95, öğrenci katılımı boyutunun 3.87, öğretim stratejileri boyutunun 3.99 ve sınıf yönetimi boyutunun 3.98 olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyleri ve alt boyutlarının benzer değerlerde ve yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyi, Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyinin ve Alt Boyutlarının Cinsiyete Göre Farklılaşması

Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyi ve alt boyutların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bağımsız örneklem Mann-Whitney U Testi aracılığıyla bakılmış, elde edilen sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Cinsiyete göre eğitim program okuryazarlık düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyi ve alt boyutlarının Mann-Whitney U testi sonuçları

Boyutlar	Grup	N	\bar{X} Sıra	Sıra Toplamı	U	p
Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyi	Kadın	255	217.25	55397.50	13197.50	.00*
	Erkek	141	164.60	23208.50		
Okuma Boyutu	Kadın	255	222.71	56791.50	11803.50	.00*
	Erkek	141	154.71	21814.50		
Yazma Boyutu	Kadın	255	207.94	53024.00	15571	.03*
	Erkek	141	181.43	25582.00		
Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi	Kadın	255	200.86	51218.50	17376.50	.49
	Erkek	141	194.24	27387.50		
Öğrenci Katılımı Boyutu	Kadın	255	193.23	27245.00	17234	.49
	Erkek	141	201.42	51361.00		
Öğretim Stratejileri Boyutu	Kadın	255	198.11	50518.50	17878.50	.93
	Erkek	141	199.20	28087.50		
Sınıf Yönetimi Boyutu	Kadın	255	202.08	51530.50	17064.50	.40
	Erkek	141	192.02	27075.50		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyinin (U= 13197.50; p<.05), okuma boyutunun (U= 11803.50; p<.05) ve yazma boyutunun (U= 15571; p<.05) cinsiyete göre kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Öğretmenlerin Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi incelendiğinde ise ölçek genelinde (U=17376.50; p>.05), öğrenci katılımı boyutunda (U=17234; p>.05), öğretim stratejileri boyutunda (U=17878.50; p>.05) ve sınıf yönetimi boyutunda (U=17064.50; p>.05) cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyi, Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi ve Alt Boyutlarının Mezun Olunan Okul Türüne Göre Farklılaşması

Örneklemin mezun olunan okul türü bilgileri incelenmiş ve bağımlı değişkenlerin mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir değişikliğe sahip olup olmadığını anlayabilmek için Kruskal Wallis Testi yapılmış, elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Mezun olunan okul türüne göre eğitim program okuryazarlık düzeyi, mesleki öz-yeterlik düzeyi ve alt boyutlarının Mann-Whitney U testi sonuçları

Boyutlar	Grup	N	\bar{X} Sıra	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyi	Eğitim Fakóltesi	333	199.34	2	.21	.90	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	196.97				
	Diğer	18	186.81				
Okuma Boyutu	Eğitim Fakóltesi	333	197.00	2	.40	.82	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	208.28				
	Diğer	18	201.78				
Yazma Boyutu	Eğitim Fakóltesi	333	201.53	2	.60	.45	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	185.86				
	Diğer	18	174.11				
Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi	Eğitim Fakóltesi	333	198.69	2	.41	.82	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	191.72				
	Diğer	18	211.92				
Öğrenci Katılımı Boyutu	Eğitim Fakóltesi	333	197.95	2	1.98	.55	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	191.66				
	Diğer	18	225.75				
Öğretim Stratejileri Boyutu	Eğitim Fakóltesi	333	199.47	2	.17	.92	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	192.17				
	Diğer	18	196.47				
Sınıf Yönetimi Boyutu	Eğitim Fakóltesi	333	198.65	2	.13	.94	-
	Fen Edebiyat Fakóltesi	45	194.44				
	Diğer	18	205.86				

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlık Düzeyinin ($\chi^2_{(2)} = .21$; $p > .05$), okuma boyutunun ($\chi^2_{(2)} = .40$; $p > .05$), yazma boyutunun ($\chi^2_{(2)} = 1.60$; $p > .05$); öğretmenlerin mesleki öz-yeterlik düzeyi incelendiğinde ise ölçek genelinde ($\chi^2_{(2)} = .41$; $p > .05$), öğrenci katılımı boyutunda ($\chi^2_{(2)} = 1.98$, $p > .05$), öğretim stratejileri boyutunda ($\chi^2_{(2)} = .17$; $p > .05$) ve sınıf yönetimi boyutunda ($\chi^2_{(2)} = .13$; $p > .05$) mezun olunan okul türü değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyi ve Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyinin Hizmet Yılı ile İlişkisi

Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyinin ve alt boyutlarının hizmet yılı ile ilişkisi Tablo 5'te, mesleki öz-yeterliklerinin ve alt boyutlarının hizmet yılı ile ilişkisi Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim programı okuryazarlığı düzeyinin ve alt boyutlarının hizmet yılı ile ilişkisinin korelasyon analizi sonuçları

		Eğitim Programı Okuryazarlık	Okuma Boyutu	Yazma Boyutu	Hizmet Yılı
Eğitim Programı Okuryazarlık	r	1			
	p				
	n	396			
Okuma Boyutu	r	.96*	1		
	p	.00			
	n	396	396		
Yazma Boyutu	r	.95*	.82*	1	
	p	.00	.00		
	n	396	396	396	
Hizmet Yılı	r	-.01	-.02	.01	1
	p	.86	.74	.91	
	n	396	396	396	396

* $p < .05$

Hizmet yılının, eğitim programı okuryazarlığı ($r = -.01$; $p > .05$), okuma boyutu ($r = -.02$; $p > .05$) ve yazma boyutu ile ($r = .01$; $p > .05$) anlamlı bir ilişki içerisinde olmadığı saptanmıştır.

Tablo 6. Mesleki öz-yeterlikler düzeyinin ve alt boyutlarının hizmet yılı ile ilişkisinin korelasyon analizi sonuçları

		Mesleki Öz- Yeterlik Düzeyi	Öğrenci Katılımı Boyutu	Öğretim Stratejileri Boyutu	Sınıf Yönetimi Boyutu	Hizmet yılı
Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi	r	1				
	p					
	n	396				
Öğrenci Katılımı Boyutu	r	.93*	1			
	p	.00				
	n	396	396			
Öğretim Stratejileri Boyutu	r	.94*	.81*	1		
	p	.00	.00			
	n	396	396	396		
Sınıf Yönetimi Boyutu	r	.95*	.82*	.84*	1	
	p	.00	.00	.00		
	n	396	396	396	396	
Hizmet yılı	r	.12*	.10*	.13*	.11*	1
	p	.02	.05	.01	.03	
	n	396	396	396	396	396

* $p < .05$

Tablo 6'ya göre hizmet yılının, Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi ($r = .12$; $p < .05$), Öğrenci Katılımı Boyutu ($r = .10$; $p < .05$) Öğretim Stratejileri Boyutu ($r = .13$; $p < .05$) ve Sınıf Yönetimi Boyutu ($r = .11$; $p < .05$) ile düşük düzeyde ve pozitif anlamlı bir ilişki içerisinde bulunduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyi İle Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyinin ve Alt Boyutlarının İlişkisi

Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyi ile mesleki öz-yeterlik düzeyinin ve alt boyutlarının ilişkisi Pearson Korelasyon Katsayısı aracılığıyla incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim programı okuryazarlığı düzeyi ile mesleki öz-yeterlik düzeyinin ve alt boyutlarının ilişkisinin korelasyon analizi sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7
Eğitim Programı	r	1						
Okuryazarlık- 1	p							
	n	396						
Okuma Boyutu- 2	r	.96*	1					
	p	0,00						
	n	396	396					
Yazma Boyutu- 3	r	.95*	.82*	1				
	p	.00	.00					
	n	396	396	396				
Mesleki Öz-Yeterlik Düzeyi- 4	r	.57*	.50*	.60*	1			
	p	.00	.00	.00				
	n	396	396	396	396			
Öğrenci Katılımı Boyutu- 5	r	.53*	.46*	.57*	.93*	1		
	p	.00	.00	.00	.00			
	n	396	396	396	396	396		
Öğretim Stratejileri Boyutu- 6	r	.51*	.44*	.55*	.94*	.81*	1	
	p	.00	.00	.00	.00	.00		
	n	396	396	396	396	396	396	
Sınıf Yönetimi Boyutu- 7	r	.55*	.49*	.57*	.95	.82*	.84*	1
	p	.00	.00	.00	.00	.00	.00	
	n	396	396	396	396	396	396	396

Tablo 7'de görüldüğü gibi eğitim programı okuryazarlığı ile mesleki öz-yeterlik ($r = .57$; $p < .05$), öğrenci katılımı ($r = .53$; $p < .05$), öğretim stratejileri ($r = .51$; $p < .05$) ve sınıf yönetimi ($r = .55$; $p < .05$) arasında orta düzeyde, pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Ayrıca alt boyutların kendi arasında da orta düzeyde pozitif yönde ilişkilerin olduğu gözlemlenmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Aydın ilinde çalışmakta olan öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterliği incelenmiştir. Çalışmanın bulguları incelendiğinde öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının ve mesleki öz-yeterliklerinin tüm alt boyutları ile birlikte yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Literatür incelendiğinde, öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı düzeyine ilişkin farklı sonuçlar bulunmaktadır. Barut ve Gündoğdu (2023), Çetinkaya ve Tabak (2019), Erdamar (2020), Saracaloğlu ve ark., (2019) ve Süral ve Dedebeali (2018) tarafından yapılan araştırmalar, öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının yüksek düzeyde olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte, Kahramanoğlu (2019) ve Saral (2019) çalışmaları, orta düzeyde olduğu sonucuna varmışlardır.

Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeylerinin okuma boyutu ve yazma boyutu incelendiğinde okuma boyutunun yazma boyutundan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Çetinkaya ve Tabak (2019) da çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşırken Erdem ve Eğmir (2017) yazma boyutunun okuma boyutundan daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu saptamıştır. Saracaloğlu ve ark., (2019) tarafından yapılan karma modeldeki araştırma, nicel bulguların yüksek düzeyde program okuryazarlığını

gösterdiğini, ancak katılımcı görüşmelerinde programın kavramını tam olarak açıklayamadıklarını ve programı uygulamada büyük sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Öğretmenlerin mesleki öz-yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saracaloğlu ve ark., (2010) çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeylerinin orta düzeyde olduğunu belirtirken Gün ve ark., (2021) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada ve Deneme (2022) İngilizce öğretmenleri ile yaptığı çalışmada bu çalışmaya benzer bulgular elde etmiştir. Bu sonuçların öğretmenlerin öz-yeterlik düzeyleri ile ilgili daha ayrıntılı çalışmaların yapılması gerektiğine işaret ettiği söylenebilir.

Program okuryazarlığı konusunda, kadın öğretmenlerin daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu gözlemlenmiştir. Kahramanoğlu (2019) ve Saral (2019) çalışmaları, eğitim programı okuryazarlığının kadın öğretmenler lehine olduğunu belirlemiştir. Diğer yandan, Erdem ve Eğmir (2018), Keskin (2020) ve Saracaloğlu ve ark., (2019) gibi araştırmalar, öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur.

Çalışmanın sonuçlarına göre mesleki öz-yeterlik konusunda kadın ve erkek öğretmenler benzer eğilim göstermektedir. Literatürde öğretmenlerin öz-yeterlik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığını saptayan çalışmaların (Çalışkan vd., 2010; Özenoğlu-Kiremit ve Gökler, 2010) yanı sıra bu çalışma ile paralel sonuçlara ulaşan pek çok çalışma bulunmaktadır. (Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Deneme, 2023; Küçük Altun ve Paliç, 2013; Saracaloğlu ve Yenice, 2009; Yenice, 2009). Literatüre göre, öğretmenlik mesleğinin genellikle kadınlara uygun bir meslek olarak algılandığı yaygın bir görüştür. Bu nedenle, kadın öğretmenlerde mesleki öz-yeterlik düzeylerinin daha yüksek olması beklenir. Ancak, bu araştırmada cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuç, günümüzde kadın-erkek eşitlik kavramının gelişmesiyle açıklanabilir (Deneme, 2022).

Eğitim fakültesi mezunu veya fen edebiyat fakültesi mezunu olmanın öğretmenlerin program okuryazarı olma ya da meslekte yeterli hissetmesi üzerine bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aslan (2018), Berkant ve Mansuroğlu (2023) ve Saracaloğlu ve ark., (2019) da çalışmalarında öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının mezun olunan okul türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığını saptamıştır. Bunun yanında aynı çalışmada (Aslan, 2018) eğitim programlarının planlama boyutunun eğitim fakültesi mezunu öğretmenler tarafından daha iyi yapıldığı görülmüştür. Mesleki öz-yeterlik bakımından literatürde Saracaloğlu ve ark., Gencil (2010) ile Kesgin (2006)'in de benzer sonuçlara ulaştığı görülmüştür.

Çalışmada program okuryazarlığı ile hizmet yılı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde hizmet yılı ve eğitim programı okuryazarlığı arasında ilişki bulunmadığını ortaya koyan pek çok çalışma bulunmaktadır (Aslan, 2018; Berkant ve Mansuroğlu, 2023; Kahramanoğlu, 2019; Keskin, 2020; Erdamar, 2020). Bu sonuç, yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe daha istekli ve heyecanlı olmaları, ayrıca sınavlardan geçerek mesleki bilgi ve becerilerini kanıtlamış olmalarıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca Superfine (2008) çalışmasında, deneyimli öğretmenlerin yazılı ve teorik planlamaya ziyade zihinsel olarak planlama yapma eğiliminde olduklarını ve kendi deneyimlerine dayanarak etkinlikleri gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Öte yandan, deneyimli öğretmenlerin programı uzun bir süredir takip etmesi ve defalarca uygulaması programı daha iyi anlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olabilir.

Mesleki öz-yeterlik ile hizmet yılı arasında düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Öztuna Kaplan ve Önen (2005) de çalışmasında bu çalışmaya benzer şekilde öğretmenlik hizmet yılı ile mesleki öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptamıştır. Ancak literatürde kıdem ve öz-yeterlik algısı arasında anlamlı fark bulunmayan çalışmalara da rastlanmıştır (Kesgin, 2006; Saracaloğlu vd., 2006).

Bu çalışmada öğretmenlerin eğitim programı okuryazarı olma ve mesleki özyeterliğe sahip olma konusundaki görüşleri birlikte bir yapı sergilemiştir. Tüm alt boyutlar arasındaki pozitif ilişki orta düzeyde de olsa bu yapıların birlikte artma-azalma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gülpek (2020) de çalışmasında beden eğitimi öğretmen adayları ve beden eğitimi öğretmenleri ile çalışmamıza paralel sonuçlara ulaşmıştır.

Ornstein ve Hunkins (2017) eğitim programlarının daha çok teorik ağırlıklı olmasına karşın öğretmenlerin uygulamayı daha önemli bulmaları nedeniyle teorik boyutu görmezden geldiklerini belirtmiştir. Ancak öğretmenlerin belirli konulara, içeriklere, becerilere, hedeflere ve programın içeriğini oluşturan tüm öğeler konusunda yeterli olması oldukça önemlidir (Posner, 1995). Bu çalışmanın sonucunda öğretmenlerin öğrenci katılımı, sınıf yönetimi, öğretim stratejileri gibi öğretmenlik uygulamasına dayalı konuların yanı sıra eğitim programı okuryazarlıklarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılması ve bu iki yapının birliktelik sergilemesi olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Çalışmanın bulguları temelinde, öğretmenlerin program okuryazarlığı ile mesleki öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiyi dikkate alarak, aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Öğretmenlerin öz-yeterlik düzeyi bu çalışmada yüksek bulunmuştur. Ancak, literatürde genellikle orta düzeyde bulunan öz-yeterlik düzeylerinin nedenleri daha detaylı bir şekilde anlaşılabilmesi için nitel ve karma desenli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin hizmet yılı ile eğitim programı okuryazarlığı arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Literatürde buna ilişkin çeşitli görüşler tartışma bölümünde sunulmuştur. Daha kapsamlı bir anlayış için nitel araştırma yöntemleri kullanılarak derinlemesine bir inceleme gerçekleştirilebilir.
- Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı ve mesleki öz-yeterlik algıları branşlara, çalışılan okul türüne göre değerlendirilebilir.
- Bu çalışma ölçme araçlarından elde edilen bulgular ile sınırlıdır. Çalışma görüşme ve gözlem gibi nitel araştırma yöntemleri ile derinlemesine incelenebilir.
- Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyinin artırılabilmesi amacıyla hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Bu durum, program okuryazarlığı ile mesleki öz-yeterlikleri arasındaki ilişki nedeniyle dolaylı olarak öğretmenlerin mesleki öz-yeterlik düzeylerini etkileyebilir.

Ek Bilgi

Yazarlar, makaleye eşit oranda katkı sunmuş ve makalede raporlanan çalışmanın yapılması ve raporlanmasında herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Bu çalışma, 23-24 Ekim 2020 tarihinde düzenlenen “Deneyimsel Öğrenme Kongresi”nde sözlü bildiri olarak sunulan çalışmadan genişletilmiştir.

ORCID ve İletişim

Asuman Seda Saracaloğlu <http://orcid.org/0000-0001-7980-0892>, E-posta: sedasaracal@gmail.com

İpek Gündüz Çetin <http://orcid.org/0000-0003-2919-1827>, E-posta: ipek.gunduz.35@gmail.com

Kaynaklar

- Akbaş, A. & Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17390/181756>
- Aslan, S. (2018). *Ortaokul Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aston, P.T. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. *Journal of Teacher Education*, 35 (5), 28- 32. <https://doi.org/10.1177/002248718403500507>
- Berkant, H. G. & Mansuroğlu, C. (2023). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıkları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 97-116 . Doi: 10.31592/aeusbed.1104843
- Bolat, Y. (2017). Eğitim Programı Okuryazarlığı Kavramı ve Eğitim Programı Okuryazarlığı Ölçeği. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 12(18), 121-138. 10.7827/TurkishStudies.12103

- Barut, C. & Gündoğdu, K. (2023). Öğretmenlerin program okuryazarlık düzeyleri ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(37), 198-217. Doi:10.35675/befdergi.1213781
- Bruner, J. (1977). *The Process of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Çalışkan, S., Selçuk, G.S. & Özcan, Ö. (2010). Fizik öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları: Cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarının etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 449-466. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49063/626015>
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a Turkish version of teachers' sense of efficacy scale, *Education and Science* 30(137), 74-81.
- Çepni, S. & Akdeniz, A. (1996). Fizik Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12). Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7825/102878>
- Çetinkaya, S., & Tabak, S. (2019). Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Okuryazarlık Yeterlilikleri. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education*, 38(1). <https://doi.org/10.7822/omuefd.535482>
- Demir, B., Yücesoy, Y. & Serttaş, Z. (2020). Öğretmen Adaylarının Program Okuryazarlık Seviyeleri: KKTC Örneği. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1) , 28- 37. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turksosbilder/issue/58519/825663>
- Demirel, Ö. (2017). *Eğitimde Program Geliştirme: Kuramdan Uygulamaya*. Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. & Kaya, Z. (2018). Eğitimle ilgili temel kavramlar. İçinde Demirel, Ö & Kaya, Z. (Ed.), *Eğitime giriş* (ss. 1-22). Pegem Akademi Yayınları.
- Deneme, S. (2022). İngilizce öğretmenlerinin mesleki öz-yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 0(89), 259-274. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosekev/issue/71371/1147607>
- Erdem, C. & Eğmir, E. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlığı düzeyleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 123-138. 10.32709/akusosbil.428727
- Eskiocak, S. (2005). Sınıf öğretmenlerinin öğretimi planlama aşamasında karar verme sürecine etki eden etmenlerin analizi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Fer, S. (2015). *Öğretim tasarımı*. Anı Yayıncılık.
- Gülpek, U. (2020). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Program Okuryazarlık ve Beden Eğitimi Öğretim Yeterliliği Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Gün, Ö, Acar-Şeşen, B, Akbulut, C, Çetin-Dindar, A. & Molu, Z. (2021). Fen Bilimleri ve İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançları ile Öz-Yeterlik Kaynaklarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 47-69 10.33711/yyuefd.859382
- Gürol, A. ve Serhatlıoğlu, B. (2007). Sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin yeni ilköğretim programının uygulanmasına ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi. VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda (27-29 Nisan 2007) sunulmuş bildiri.
- Hashweh, M. Z. (2005). Teacher pedagogical constructions: A reconfiguration of pedagogical content knowledge. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 11(3), 273-292. <https://doi.org/10.1080/13450600500105502> [Links]
- Kahramanoğlu, R. (2019). Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığına yönelik yeterlik düzeyleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(65), 827-840. 10.17719/jjsr.2019.3495
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınevi.
- Kesgin, E. (2006). *Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin özyeterlik düzeyleri ile problem çözme yaklaşımlarını kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Denizli ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

- Keskin, A. (2020). *Öğretmenlerin Öğretim programı okuryazarlık düzeylerine yönelik algılarının belirlenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Keskin, A. & Korkmaz, H. (2017). Öğretmenlerin "Program okuryazarlığı" kavramına yükledikleri anlam. *5. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*. 26-28 Ekim 2017, Muğla, Türkiye.
- Klassen, R. M., Bong, M., Usher, E. L., Har Chong, W., Huan, V. S., Wong, I. Y. F., et al. (2009). Exploring the validity of a teachers' self-efficacy scale in five countries. *Contemp. Educ. Psychol.* *34*, 67–76. Doi: 10.1016/j.cedpsych.2008.08.001
- Klassen, R. M., and Tze, V. M. C. (2014). Teachers' self-efficacy, personality, and teaching effectiveness: a meta-analysis. *Educ. Res. Rev.* *12*, 59–76. Doi: 10.1016/j.edurev.2014.06.001
- Kuyubaşoğlu, R. M. (2019). *Öğretmenlerin Eğitim Programı Okuryazarlığı Yeterliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Küçük, M., Altun, E. & Paliç, G. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının incelenmesi: Rize ili örnekleme. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 45-70. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.831085>
- Lauermann, F., & König, J. (2016). Teachers' professional competence and wellbeing: Understanding the links between general pedagogical knowledge, self-efficacy and burnout. *Learning and Instruction*, *45*, 9-19. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2016.06.006>
- MEB, (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. Erişim adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the Curriculum*. Boston: Ally and Bacon.
- Ornstein, A. C. ve Hunkins, F. P. (2017). *Curriculum: Foundations, principles and issues*, Vivar: Pearson Education.
- Öztuna Kaplan A. & Önen F. (2005). Fen bilgisi ve matematik öğretmenlerinin öz yeterlik duygusunun belirlenmesi, *İstek Vakfı Okulları I. Fen ve Matematik Öğretmenleri Sempozyumu*, vol.1, 1-11.
- Özenoğlu-Kiremit, H., & Gökler, İ. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji öğretimi ile ilgili öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *27*, 41-54. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11116/132929>
- Posner, G. J. (1995). *Analyzing the curriculum*. New York, NY: McGraw-Hill, Inc.
- Saracaloğlu, A.S. (2000). *Fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri*. İzmir: *İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını*: 100.
- Saracaloğlu, A.S. & Yenice, N. (2009). Fen bilgisi ve sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, *5*(2), 244-260. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/eku/issue/5450/73853>
- Saracaloğlu, A. S., Aslantürk, E. & Çengel, M. (2006). Aydın ili ilköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki ve bireysel yeterliliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı*. 14-16 Nisan 2006: 104-118.
- Saracaloğlu, A. S., Karasakaloğlu, N. & Gencel, İ. (2010). Türkçe öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *9* (33), 265-283. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6147/82535>
- Saracaloğlu, A. S., Madran, F. ve Altın, M. (2019). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığının incelenmesi. *III. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi*, Ankara: TED Üniversitesi ve EPDAD, 30 Kasım 2019- 01 Aralık 2019.
- Saral, N. Ç. (2019). *Türkiye'deki İngilizce öğretmenlerinin öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Sarıca, R. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıkları üzerine bir çalışma. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. *22*(1), 132-170. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/60452/776214>
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, *57* (1), 1- 22. <http://dx.doi.org/10.17763/haer.57.1.j463w79r56455411>

- Süral, S. & Dedeşali, N. C. (2018). Study of curriculum literacy and information literacy levels of teacher candidates in department of social sciences education. *European Journal of Educational Research*, 7(2): 303-317. 10.12973/eu-jer.7.2.303
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th Eds.). New York: Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., & Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. & Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9. 1-16.
- Woolfolk Hoy, A., & Burke-Spero, R. (2005). Changes in teacher efficacy during the early years of teaching: A comparison of four measures. *Teaching and Teacher Education*, 21(4), 343-356.
- Yasin, B., Kasim, U., Mustafa, F., Marhaban, S., & Komariah, E. (2022). Self-efficacy of English language teachers with low and high curriculum literacy in Indonesian schools. *Profile: Issues in Teachers' Professional Development*, 24(2), 81–97. <https://doi.org/10.15446/profile.v24n2.96187>
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay.
- Yenice, N. (2009). Search of science teachers' teacher efficacy and self-efficacy levels relating to science teaching for some variables. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1062-1067. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.191>

Etik Beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul Onayına İlişkin Bilgi

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi=29.04.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= E-84982664-050.01.04-30591